

TER ADVISERING

Aan

de minister

Directie Algemene
Financiële en
Economische Politiek

Inlichtingen

10.2.e

T 10.2.e

F 10.2.e

www.minfin.nl

Datum

28 januari 2021

Notitienummer

2021-0000017531

Auteur

10.2.e

Van

Kopie aan

notitie

Routekaart, inschalingsstematiek en
versoepelingsstrategie Covid

Aanleiding

- De MCC zal vrijdag 29-01 en dinsdag 02-02 spreken over over de routekaart, inschalingsstematiek en de maatregelenstrategie voor versoepeling (ook wel perspectief en versoepelingsstrategie genoemd). MVWS wil dit op dinsdag 02-02 publiceren.
- De routekaart is in een interdepartementale werkgroep tot stand gekomen. Dit geldt niet voor de versoepelingsstrategie, die is opgesteld voor VWS, programma-DG en de NCTV, en de inschalingsstematiek. Het geheel is afgelopen week twee keer besproken in de ACC.
- Bij het schrijven van dit advies is nog niet duidelijk of er concrete besprekpunten aan de MCC worden voorgelegd. Bijgevoegde achtergrondstukken de versies die aan de ACC zijn verspreid. Mogelijk volgt nog een update.

Advies/Inzet (op volgorde van belang)

Een inschatting van het effect van maatregelen op de R-waarde is noodzakelijk

- SZW, EZK en FIN hebben de maatschappelijke en economische effecten van de versoepelingsstrategie en de routekaart in kaart gebracht. U kunt aangeven dat het positief is dat sociaalmaatschappelijke en economische effecten van de maatregelen worden meegewogen.
- U kunt aangeven dat van een integrale toets echter **geen** sprake is, omdat dan **alle** effecten geschat hadden moeten worden, en het effect op het virus moet worden afgezet tegen de effecten voor economie en maatschappij. In de ACC van 28-01 is geconcludeerd dat het OMT zal worden gevraagd om de effecten van individuele maatregelen op het virus in kaart te brengen of – op zijn minst – een volgorde aan te brengen tussen maatregelen. U kunt aangeven dat het positief is dat het OMT zich buigt over de effecten van individuele maatregelen:
 - Zonder inschattingen van individuele maatregelen op de R weten we niet welke maatregelen de negatieve economische en maatschappelijke effecten wel rechtvaardigen en welke niet. Daarom is door de trojka ook een disclaimer opgenomen dat de effecten op de virusverspreiding niet meegenomen zijn.
 - Daarnaast kunnen we zonder inschatting van individuele maatregelen op het reproductiegetal niet inschatten met welke snelheid maatregelen kunnen worden afgeschaald en hoe individuele maatregelen zich tot elkaar verhouden (voorbeeld: heeft de avondklok een groter effect op de R-waarde dan sluiting detailhandel, of juist niet, en wat betekent dat voor de volgorde?).

- De afgelopen maanden heeft het RIVM inmiddels diverse keren inschattingen van individuele maatregelen gemaakt (denk aan: scholensluiting, avondklok, etc.), dus een indicatie moet mogelijk zijn. Ruwe schattingen zijn beter van niets.

Vanuit economisch en maatschappelijk perspectief is een avondklok minder schadelijk dan afstandsonderwijs

- Hoewel de politieke gevoeligheid evident is, adviseren wij vanuit economisch en maatschappelijk perspectief om eerder onderwijs te openen dan de avondklok af te schalen (en dus de avondklok te verplaatsen naar plek 4, na PO, KO, VO, MBO en HO).
- De avondklok loopt automatisch af op 9 februari. De politieke gevoeligheden van de avondklok en de maatschappelijke onrust staan buiten kijf. Aan de andere kant is de ruimte ten opzichte van de R beperkt en is het wenselijk schaarse ruimte zo doelmatig mogelijk in te zetten voor samenleving en economie.
- De permanente schade van afstandsonderwijs is gigantisch. De (permanente) economische en sociaal-maatschappelijke schade van de avondklok is relatief beperkt, omdat de sectoren die hier last van hebben vooralsnog allemaal gesloten zijn.
- Het effect op het reproductiegetal van de avondklok (afname van 8%-13%, inschatting OMT laatste OMT-advies) is groter dan het gecombineerde effect van het openen van PO, VO en HO (afname van R-waarde met 0,09, volgens inschatting RIVM van oktober 2020, zonder Britse variant). Daarom ligt het prioriteren van opheffen van de avondklok niet voor de hand: elders meer ruimte bieden levert economisch en maatschappelijk meer op. U kunt deze redenering toetsen bij het RIVM en VWS.
- Er zijn meer landen waar er een avondklok is, maar de scholen en detailhandel open zijn, zoals België, Frankrijk, Spanje en Italië.
- Voor mensen die zich aan de regels houden is het bezoekmaximum van 1 persoon in onze ogen knellender dan de avondklok.
- Buiten de avondklok kunnen wij ons goed vinden in de gesuggereerde volgorde.

Uitzonderen PO en KO in routekaart is logisch

- FIN heeft zich ambtelijk hard gemaakt voor het uitzonderen van PO en KO in de routekaart, gezien de grote permanente en economische schade die dit met zich mee brengt. Ook EZK zit op deze lijn. VWS en de NCTV hechten aan het opnemen van PO en KO. OCW is terughoudend.
- Bij wijze van compromis is PO en KO nu, net zoals de avondklok, apart opgenomen, onder de routekaart. Dit zou recht aan de notie dat dit zware maatregelen betreft, die eigenlijk voorkomen dienen te worden.
- Als dit opnieuw ter sprake komt kunt u aangeven dat PO en KO – gezien de grote schade – ontzien moeten worden. Dit geeft het signaal af dat PO en KO na de aankomende opening niet meer zullen sluiten. Ook voor bezoek aan langdurige zorginstellingen is een dergelijke uitzondering gemaakt in het voorjaar. Ons inziens is dit voor PO en KO ook passend.

Perspectief geven met een versoepelingsstrategie vergt ook tijdsindicaties

- U kunt aangeven dat tijdlijnen in de versoepelingsstrategie noodzakelijk zijn voor perspectief.
- Indicatieve data geven zicht op wanneer maatregelen worden afgeschaald en wanneer het normale leven weer kan worden opgepakt. Het perspectief ontbreekt voor de samenleving en dit kan het draagvlak onder druk zetten.
- Er zijn veel onzekerheden, dus we hebben er begrip voor dat het indicaties zijn en geen harde data. Wij denken specifiek dat het koppelen van signaalwaarden (IC-opnamen of ziekenhuisopnamen) aan afschaling van de verzwaren van fase 4 mogelijk zou moeten zijn. Ten minste helpt expliciet

communiceren over op welk moment wordt besloten om welke maatregelen af te schalen.

De inschalingssystematiek moet worden aangepast als de vaccinatiegraad toeneemt

- De belangrijkste reden achter de huidige maatregelen is ons inziens de ziekenhuiscapaciteit en niet zozeer sterfgevallen. Bestaande MKBA's wijzen uit dat de directe gezondheidsbaten (gewonnen levensjaren) niet opwegen tegen de kosten die gepaard gaan met de contact beperkende maatregelen.
- Door kwetsbaren te vaccineren zal sterfte afnemen, en nog belangrijker, zal de patiëntenstroom naar de ziekenhuizen teruglopen. Het is positief dat signaalwaarden zo frequent mogelijk worden geupdate om dit te accommoderen, zodat versoepeling van maatregelen mogelijk wordt gemaakt.
- U kunt vragen of er op korte termijn al indicatieve modelmatige analyses kunnen worden gemaakt van een koppeling tussen vaccinatiegraad en signaalwaarden. Dit helpt ons te anticiperen op afschaling de komende maanden, ook in het licht van de noodpakketen.

Toelichting systematiek

Versoepelingsstrategie

- VWS, de NCTV en de programma-DG hebben gewerkt aan een versoepelingsstrategie, oftewel een volgorde van afschaling van de extra verzwaren uit het risiconiveau *zeer ernstig* van de routekaart (fase 4 genoemd; zie onderstaand voorstel voor afschaling).
- Op basis van de input van SZW, EZK en FIN is de volgorde aangepast aan de hand van inschatting van de maatschappelijke en economische effecten (zie onderstaand) zijn wijzigingen doorgevoerd.
- De volgorde wijkt nu af voor de avondklok, waarvan onze inschatting is dat de maatschappelijke economische effecten relatief beperkt zijn. Wij snappen de politieke gevoeligheid. De avondklok zal automatisch aflopen en verlenging zal op weerstand stuiten.

Voorstel afschaling fase 4	
#	Afschaling
1	PO en KO weer open
2	Avondklok loslaten
3	VO weer open
4	Fysiek onderwijs MBO/HBO/WO
5	Maximum thuisbezoek van 1 naar 2
6	Sportbeoefening binnen toestaan (individueel)
7	Openen niet-essentiële detailhandel of click-and-collect
8	Niet-medische contactberoepen
9	Verzwaren uitvaarten loslaten

Voorkeur EZK, SZW en FIN op basis van inschatting maatschappelijke en economische effecten			
#	Afschaling	Maatschappij	Economie
1	PO weer open	20	18
2	KO weer open	19	12
3	VO weer open	18	15
4	Fysiek onderwijs MBO/HBO/WO	14	11
5	Maximum thuisbezoek van 1 naar 2	16	1
6	Sportbeoefening binnen toestaan (individueel)	11	6
7	Openen niet-essentiële detailhandel	5	11
8	Niet-medische contactberoepen	5	10
9	Avondklok loslaten	9	1
10	Verzwaren uitvaarten loslaten	6	0

Routekaart

- De systematiek van de routekaart is min of meer hetzelfde gebleven. In de routekaart gelden op basis van signaalwaarden verschillende risiconiveaus. Er heeft veel discussie plaatsgevonden over de specifieke maatregelen. Over de voorliggende routekaart bestaat consensus.
- Bij de eerste twee risiconiveaus gelden regionale maatregelen. Als meer dan drie regio's onder de categorie *ernstig* vallen wordt overgegaan tot landelijke maatregelen.
- Met de routekaart en de versoepelingsstrategie is ook een inschatting gemaakt van de economische en maatschappelijke effecten van de maatregelen door SZW, EZK en FIN, aan de hand het afwegingskader.
- De bedoeling was dat dit bijdraagt aan een integrale toets van (de proportionaliteit van de) maatregelen. Omdat er geen inschatting is gemaakt van het effect van de individuele maatregelen op het virus, betreft dit echter geen volledige integrale toets.

Inschalingssystematiek

- In de voorgestelde nieuwe inschalingsystematiek wordt voor opschalen gestuurd op (1) *ziekenhuisopnames* en (2) *aantal positieve testen*. Er wordt afgehaald aan de hand van (i) IC-opnames en (ii) ziekenhuisopnames.
- De signaalwaarden zijn strenger dan in de oude routekaart, zodat sneller wordt ingegegrepen:
 - De signaalwaarden voor het *aantal positieve testen* is in de risicocategorie *waakzaam* en *zorgelijk* van nu 35 per 100.000 inwoners, ten opzichte van 50 in de oude routekaart.
 - De signaalwaarden voor het *aantal ziekenhuisopnames* zijn ook strenger geworden dan de huidige routekaart. Zo was in het risiconiveau *zeer ernstig* eerst sprake van 80 nieuwe ziekenhuisopnames per dag. Dit is nu omgerekend 67,5 per dag.
- Omdat deze inschalingsystematiek andere eenheden dan de vorige routekaart gebruikt (totale ziekenhuisopnames, cijfers per week of per dag, per 1 miljoen of per 100.000 inwoners) is een vergelijking met de vorige routekaart niet gemakkelijk te maken en wordt de communicatie ons inziens onnodig bemoeilijkt.
- Wij zijn niet overtuigd van de nut en noodzaak van eerder opschalen. In het najaar is veel kostbare tijd verloren gegaan door te schipperen tussen een regionale en landelijke aanpak en doordat de testcapaciteit niet op orde was. De Britse variant geeft in feite ook geen aanleiding tot aanpassing, omdat de hogere verspreiding tot uiting komt in de signaalwaarde *aantal positieve besmettingen*. Onze inschatting is dat het krachtenveld er niet naar is om de signaalwaarden nog te wijzigen.
- Het is de bedoeling dat de routekaart en de signaalwaarden regelmatig worden voorgelegd aan het OMT voor een update en te voorzien in ontwikkelingen op het vlak van vaccineren en testen. Departementen zullen worden betrokken bij de adviesaanvraag en de verwerking.

Opschaling		Afschaling					
🧑‍🔬 Positieve testen per 100.000 inwoners per week		🧑‍🔬 IC opnames landelijk per dag					
< 35	35 – 150	150 – 250	> 250	< 3	< 10		
🏠 Ziekenhuisopnames (excl. IC) per 1 miljoen inwoners per week		🏠 Ziekenhuisopnames landelijk per dag					
< 4	4 – 16	16 – 27	> 27	< 12	< 40		
Waakzaam	Zorgelijk	Ernstig	Zeer ernstig	MAATREGELEN Waakzaam	MAATREGELEN Zorgelijk		